

מתקרבם, אותו יום נקרא יום ה' להשיב רוחו אליו. שנינו, באותה שעה פוקד אותו הכתר הקדוש על רוחו, ומיהו? שכתוב (תהלים ז) ימי שנותינו בהם שבעים שנה. והיא פתח של שביעי של הכל.

ואם מצד הגבורה הוא בא - פתוב ואם בגבורות שמנים שנה, שפתח הגבורה הוא הרי שמני. מכאן והלאה אין מקום להמשך, כמו שנאמר ורהבם עמל ואון. במקום שלא היה יסוד, הבנין לא עומד.

אמר רבי יהודה, אשריהם הצדיקים, כשהקדוש ברוך הוא רוצה להשיב אליו את רוחו אליו ולשאב אותה רוח לתוכו. ששנינו, בשעה שרוצה הקדוש ברוך הוא להשיב אליו את רוחו, אם רוח זו היא של צדיק, מה פתוב? (קהלת יב) והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה.

ואם לא נמצא צדיק, או לאותה רוח שצריכה לרחץ באש שדולקת ולהפקן כדי להשאב לגוף המלך. ואם לא נתקנת, או לאותה רוח שמתגלגלת פאבן בכף הקלע, שכתוב (שמואל א כה) ואת נפש איביו יקלענה בתוף כף הקלע. שנינו, אם אותה רוח זוכה, כמה טובות גנוזים לה באותו עולם שכתוב (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחפה לו.

אמר רבי יוסי, כשמתקרבים ימי אותו האיש, שלשים יום מכריזים עליו בעולם, ואפלו צפרי השמים מכריזים עליו. ואם צדיק הוא, שלשים יום מכריזים עליו בין הצדיקים בגן עדן.

שנינו, כל אותם שלשים ימים נשמתו יוצאת ממנו בכל לילה,

דבני נשא, ויומוי אתקריבו, ההוא יומא, אתקרי יום ה', לאתבא רוחיה ליה. תנא בהיא שעפא, פקדא ההוא כתרא קדישא, על רוחיה. ומאן איהו, דכתיב, (תהלים ז) ימי שנותינו בהם שבעים שנה. והיא כתרא שביעאה דכלא.

ואם מסטרא דגבורה קאתי, פתיב, ואם בגבורות שמנים שנה דכתרא דגבורה תמינאה הוי, מפאן ולהלאה, לית אתר לאתמשך, כמה דאת אמר, ורהבם עמל ואון. פאתר דלא הוי יסודא, בנינא לא אתקיים.

אמר רבי יהודה, זפאין אינון צדיקא, פד קדשא בריה הוא בעא לאתבא רוחיה ליה, ולשאבא ההוא רוחא בגויה. דתנא, בשעפא דקדשא בריה הוא בעא לאתבא רוחיה ליה, אי זפאה הוא ההוא רוחא, מה פתיב, (קהלת יב) והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה.

ואי לא אשתפח זכאה, ווי לההוא רוחא, דבעי לאסתחאה בנורא דדליק, ולאתתקנא בגין לאשתאבא בגופא דמלכא ואי לא אתתקנת, ווי לההוא רוחא, דמתגלגלא כאבנא בקוספיתא, דכתיב, (שמואל א כה) ואת נפש איביו יקלענה בתוף כף הקלע. תנא, אי ההוא רוחא זכי, כמה טבין גניזין ליה בההוא עלמא. דכתיב, (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחפה לו.

אמר רבי יוסי, פד ההוא בר נש אתקריבו יומוי, תלתין יומין מכריזי עלוי בעלמא ואפילו צפרי שמיא מכריזין עלוי. ואי זפאה הוא, תלתין יומין מכריזין עלוי בין צדיקא, בגינתא דעדן.

תנא, כל אינון תלתין יומין, נשמתיה נפקת

ועולה ורואה את מקומה באותו העולם, ואותו אדם לא יודע ולא משגיח ולא שולט בנשמתו כל אותם שלשים יום כמו שהיה בתחלה, שכתוב (קהלת ח) אין אדם שליט ברוח לכלא את הרוח וגו'. אמר רבי יהודה, מפשמתחילים אותם שלשים יום, צלם האדם נחשף, והדמות שנראית בארץ נמנעת.

רבי יצחק היה יושב יום אחד על פתחו של רבי יהודה והיה עצוב. יצא רבי יהודה ומצא אותו בשער שלו שהיה יושב ועצוב. אמר לו, מה יום זה משאר ימים?

אמר לו, באתי אליך לבקש ממך שלשה דברים. אחד - שפאשר תאמר דברי תורה ותזכיר מאותם דברים שאני אמרתי, שתאמר אותם בשמי, כדי להזכיר את שמי. ואחד - שתזכר את יוסף בני בתורה. ואחד - שתלך לקברי כל שבעת הימים ותבקש בקשתך עלי.

אמר לו, מנין לך? אמר לו, הרי נשמתו מסתלקת ממני בכל לילה, ולא מאירה לי בתלום כמו שהיתה בתחלה. ועוד, שפאשר אני מתפלל ומגיע לשומע תפלה, אני משגיח בצלמי שבפתל ולא רואה אותו, ואמרתי, הואיל והצלם העבר ולא נראה, שהרי הפרוז יוצא ומכריז, שכתוב (תהלים ט) אף בצלם יתהלך איש - כל זמן שצלם האדם לא יעבר ממנו, יתהלך איש ורוחו עומדת בתוכו. כשהעבר צלם האדם ולא נראה, אז הוא מעבר מהעולם הזה.

אמר לו, ומכאן, שכתוב (איוב ח) כי צל ימינו עלי ארץ. אמר לו, כל הדברים הללו שאתה רוצה שאני אעשה, אבל אבקש ממך, שבאותו עולם תברר את מקומי

מניה בכל ליליא, וסלקת וחתמת דוכתה בהווא עלמא, וההוא בר נש לא ידע, ולא אשגח, ולא שליט בנשמתיה, כל אינון תלתין יומין כמה דהוה בקדמיתא. דכתיב, (קהלת ח) אין אדם שליט ברוח לכלא את הרוח וגו'. אמר רבי יהודה, מפד שראן אינון תלתין יומין, צלמא דבר נש אתחשף, ודיוקנא דאתחזי בארעא אתמנעת.

רבי יצחק הוה יתיב יומא חד אפתחא דרבי יהודה, והוה עציב. נפיק רבי יהודה, אשפחיה לתרעיה, דהוה יתיב ועציב. אמר ליה (צ"ל ט) מאן יומא דין משאר יומין.

אמר ליה, אתינא לגבך, למבעי מינך תלת מלין, חד, דכד תימא מלי דאורייתא, ותדפר מאינון מלין דאנא אמינא, דתימא לון משמי, בגין לאדפרא שמי. וחד דתזכי ליוסף ברי באורייתא. וחד, דתיזיל לקברי כל ז' יומין, ותבעי בעותיקך עלי.

אמר ליה מנין לך. אמר ליה, הא נשמתו אסתלקת מיני בכל ליליא, ולא אנהיר לי בחלמא כמה דהוה בקדמיתא. ועוד דכד אנא מצלינא ומטינא לשומע תפלה, אשגחנא בצולמי דילי בכותלא, ולא חמינא ליה. ואמינא דהואיל וצלמא אתעבר ולא אתחזי, דהא כרוזא נפיק וכריז. דכתיב, (תהלים ט) אף בצלם יתהלך איש, כל זמנא דצולמא דבר נש לא יתעבר מניה, יתהלך איש, ורוחיה אתקיימא בגויה. אתעבר צולמא דבר נש ולא אתחזי, אתעבר מהאי עלמא.

אמר ליה, ומהכא, דכתיב, (איוב ח) כי צל ימינו עלי ארץ. אמר ליה, כל אלין

כל הדברים הללו שאתה רוצה שאני אעשה, אבל אבקש ממך, שבאותו עולם תברר את מקומי